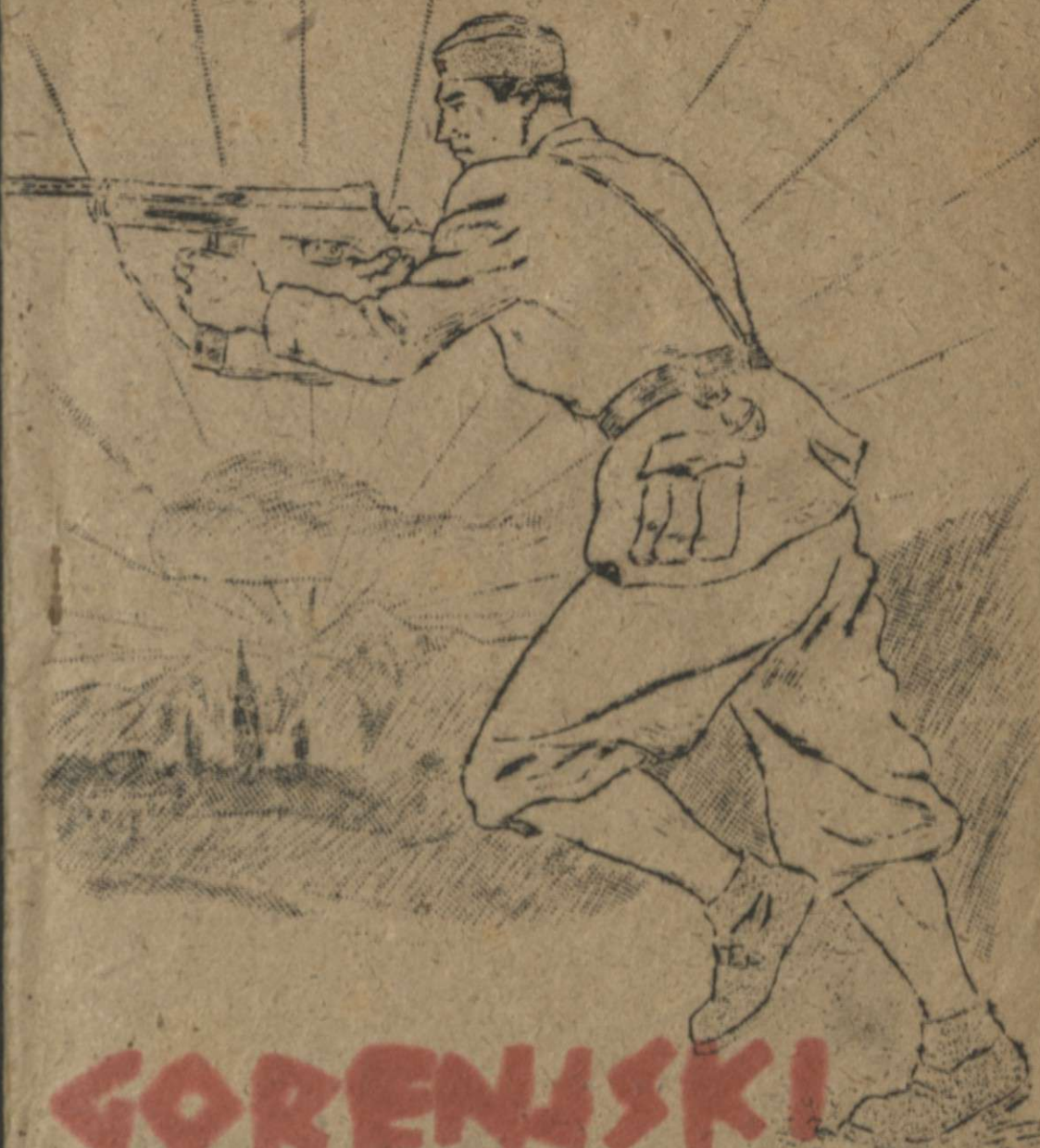

**GORENJSKI
PARTIZAN**

France

PARLIAM
GORUMSKI

GLASILO
GORENJSKEGA
ODREDA

GORENJSKI PARTIZAN

LETO II. 15. VII. 1944 ŠT. 16-17

IZHAJA VSAKIH

14 DNI

VSEBINA

Akcije naših edinic	stran	3
Kadri rešujejo vse (Triglavski)	"	5
Propagandno delo naših edinic (Črtomir)	"	9
Vojaški in politični pregled (Drage) ..	"	16
Celovec, Maribor, Gorica, Trst (Črtomir) ..	"	20
Naoad na avtobus (Ogris, II. btl.) ...	"	24
Naprej (Črtomir)	"	27
Tov. Binetu (Mužo, II. btl.)	"	28
Tovarišu politkomisarju Binetu (borci II. btl.)	"	30
II. kongres USAOJ -a (Stana)	"	31
Tovariš (Dobravski, I. btl. "Tomažev") ..	"	40
Miting (Jenkl)	"	40
Nekaj ruščine (Marko)	"	43

Delcije naših enot

- 20.6. je prva transportna karaula porušila dva mostova na cesti Zalilog-Zelezniki. Promet na tej cesti je ustavljen.
- 22.6. je 3. MSV razrušil progo med Podhomom in Jesenicami. Iztiril se je toverni vlak in se prevrnil v jarek. Promet je bil ustavljen.
- 22.6. sta ostrostrelca Janša Anton in Tor Jakob pri predoru Podhom napadla nemško patrolo. En Nemec je bil ubit, 4 so zbežali v predor.
- 23.6. je patrola IV. bataljona porušila 10 drogov električnega daljnovoda Černuče-Kranj.
- 23.6. je patrola IV. bataljona minirala progo Černuče-Trzin. Porušene je bilo 21m proge.
- 25.6. je II. bataljon miniral med Radovljico in Kranjem dva mostova ter cesto Duplje-Križe. Na mino je zavozil nemški avto. Ubiti so bili 3, ranjenih pa 8 Nemcev. Avtomobil se je razbil. Mostova sta bila poškodovana. Promet se vrši le z lahkimi vozili.
- 25.6. je patrola III. bataljona nastavila naganjo mino na cesti Otoče-Radovljica. Na mino je zavozil oklopni avtomobil. 4 Nemci so bili težko ranjeni. Število mrtvih ni znano. Avtomobil je bil uničen.
- 26.6. je desetera 1. MSV nastavila mino na cesti Ljubljana-Kranj. Na mino je naletel oklopni avtomobil in zletel v zrak. Oklopni avtomobil s posadko vred je bil popolnoma uničen.
- 26.6. je patrola III. bataljona minirala zatvornice in regulatorske naprave pri rezervoarju v Završnici, ki dovaja vodo elektri-

- čni centrali v Žirovnici. Objekt je bil porušen in je centrala ustavila obrat.
- 27.6. je na področju IV. bataljona šla skupina raztrgancev iz Kranja. V vasi Pristava so naleteli na orožniško zasedo, ki je takoj odprla ogenj nanje, misleč, da so partizani. 2 švabobranca sta padla, 2 sta bila ranjena.
- 27.6. sta III. bataljon in 2. MSV minirala železniško progo med postajama Lesce-Jesenice. Mine so bile položene v razdalji 600 metrov na vsak drugi prag. Po izvršeni akciji je sovražnik, ki je imel nedaleč proč zasedo, odprl ogenj na naše borce. Izgub ni bilo. Promet je bil ustavljen za 14 ur.
- 27.6. je patrola 1. MSV mobilizirala nemškega dezerterja v Žabnici, medtem ko je 1 dezertjer ušel. Patrola je za njim streljala, a ni bil zadet.
- 27.6. je III. bataljon napadel sovražne bunkerje v bližini Javorniških Kovt. Obstreljevanje je trajalo 1 uro. 2 policista sta bila zadeta od protitankovske puške. Na povratku je bila minirana vodna cev javor-niške tovarne. Delo v tovarni je bilo u-stavljeno.
- 28.6. se je patrola IV. bataljona v jakosti 16 mož spopadla s sovražno skupino, ki je pro-dirala iz Komendske Dobrave proti Viševcu. V kratki borbi je bil 1 nemški vojak ubit.
- 3.7. je patrola III. bataljona minirala progo med postajama Žirovnica-Lesce. Uničene so bile 4 tračnice. Promet je bil prekinjen za nekaj ur.
- 4.7. je 3. MSV miniral progo med postajama Je-senice-Javornik. Uničeni sta bili 2 trač-nici. Istočasno so bile minirane signalne naprave in vojaški kabel. Promet je bil prekinjen za 7 ur.
- 6.7. je 1 MSV razrušil župnišče na sv. Joštu, v katerega se je nameraval vseliti sovraž-

- nik. Stavba je uničena.
- 8.7. se je patrola IV. bataljona neopazno približala postojanki v Cerkljah ter odprla ogenj na orožnike, ki so bili zaposleni pri utrjevanju postojanke. Zadetih je bilo 5 orožnikov, od katerih je bil eden na licu mesta mrtev.
- 8.7. je 200 Nemcev v večernih urah prišlo v hrib nad vasjo Lom z namenom, da presenetijo štab Odreda, ki se je nahajal v bližini. Akcija je bila brezuspešna, ker je štab že pred nekaj dnevi izvršil premik.
- 13.7. sta bila III. in IV. bataljon, ki sta tabora v vasi Gozd, obveščena, da se bliža sovražna patrola 60 mož. Bataljona sta takoj zavzela položaje. Medtem je naša patrola že naletela na sovražno zasedo. Bataljona sta caprla na sovražnika močan ogenj in ga pognala v beg.

Smrt fašizma - svoboda narodu!

KADRI REŠUJEJO VSE

Takoj v začetku naše osvobodilne borbe se je v vrstah naše vojske pokazala potreba po dobrem komandnem kadru. Takratne edinice Gorenjskega Odreda so takoj energično pristopile k temu delu in pričele izbirati in vzgajati kadriste, od katerih so se mnogi v teku naših borb razvili v izvrstne komandirje čet in komandante bataljonov. Uspeh v borbi zavisi največ od uspešnega in pravilnega komandovanja edinic. Da je naš komandni kader dober, potrjujejo veliki vojaški uspehi, ki jih od vsega začetka žanjejo naše edinice na teritoriju Gorenjske.

V zvezi s potrebami po dobrem komandnem kadru je štab 3. Korpusa uvedel vojaške in politične šole in tečaje, katerih namen je naše hrabre borce partizane in funkcionarje izpopolniti v vojaških in političnih vedah. S posežanjem teh tečajev in šol so se uspehi naših mladih kadristev še povečali. Vsakemu desetarju, vodniku, komandirju ali komandantu, ki kaže zanimanje in uspehe v vojaškem in političnem udejstvovanju, je danes dana možnost, da se izobrazi in izpopolni v vojaških in političnih šolah in tečajih.

Vsi gojenci edinic Gorenjskega Območja, ki s do sedaj dovršili kakršenkoli tečaj ali šolo, so povprečno dosegli prav dobre uspehe. Ne manjka takih, ki so v veliki konkurenci v šolah in tečajih dosegli tudi odlične uspehe.

V naslednjem navajamo imena onih funkcionarjev naših edinic, ki so do sedaj posežali tečaje in šole, in uspehe, ki so jih dosegli.

Dobnikar Jakob - Krsto, politkomisar 2. čete I. btl., dovršil divizijsko partijsko šolo s prav dobrim uspehom.

Blažin Lovro - Dušan, komandir mitralješke čete I. btl., dovršil 4. minerski tečaj oficirske šole s prav dobrim uspehom.

Ahčin Franc, politkomisar mitralješke čete I. btl., dovršil srednji partijski kurz s dobrim uspehom.

Soršek Jože, desetar 3. čete I. btl., dovršil nižji tečaj vojaške šole s dobrim uspehom.

Ravnik Alojz - Veko, komandant II. btl., dovršil 2. pehotni tečaj oficirske šole s odličnim uspehom.

Mrzlikar Maks - Gorjan, politkomisar II. btl., dovršil srednji partijski

- kurz z dobrim uspehom.
- Jensterle Franc - Vincenc, komandir 1.čete II.btl., dovršil nižji vojaški kurz s prav dobrim uspehom.
- Mrak Pavel - Jelen, nam. komandirja 1.čete II.btl., dovršil tečaj podoficirske šole s prav dobrim uspehom.
- Repinc Miha, vodnik 1.čete II.btl., dovršil 4. minerski tečaj oficirske šole s prav dobrim uspehom.
- Brodar Ivan, komandir 3.čete II.btl., dovršil nižji vojaški kurz z dobrim uspehom.
- Košena Jožef, nam. komandirja 1.čete III.btl., dovršil 8. tečaj podoficirske šole z odličnim uspehom, prvi po rangi od 23 tovarišev.
- Baloh Ignac - Andrej, nam. komandirja 2.čete III. btl., dovršil 8. tečaj podoficirske šole z dobrim uspehom.
- Pekovec Anton, vodnik v 2.četi III.btl., dovršil nižji podoficirski kurz s prav dobrim uspehom.
- Sodja Franc - Viktor, politdelegat v 1. MSV, dovršil vojaški kurz XXXI. divizije z dobrim uspehom.
- Pangerc Franc - Klemen, vodnik v 2.MSV, dovršil nižji tečaj podoficirske šole z odličnim uspehom.

Pri vsem tem ne smemo pozabiti številnih borcev partizanov, ki so dovršili minerske tečaje XXXI. divizije. Prav vsi so te tečaje dovršili s prav dobrim, deloma tudi z odličnim uspehom. Naši minerji pravilno uporabljajo v šolah pridobljeno znanje, rušijo ceste, mostove, železnice, električne centrale in podobne naprave in

s tem s svoje strani prizadevajo okupatorju občutne udarce, zaustavljajo promet in delo v vojni važnih tvornicah in delavnicah.

Naša mlada vojska se iz dneva v dan večja in z istim tempom se pomnožuje naš komandni kader. Koliko dobrih komandirjev in politkomisarjev čet ter komandantov in politkomisarjev bataljonov je izšlo iz vrst borcev partizanov. Številni delavci in kmečki sinovi, ki pred vstopom v vrste naše NOV niti vedeli niso, da skrivajo v sebi zmožnosti komandovanja, so se s prisostvovanjem in udeležbo v akcijah vsake vrste razvili v izvrstne komandirje in politkomisarje. Naj na tem mestu omenimo padlega junaka naše vojske komandanta I. btl. tovariša Tomaža. Bil je kmet in gozdni delavec v svojem civilnem življenju in kako daleč se je povzpel v svojem udejstvovanju v vrstah NOV. Borben, odločen in neustrašen kot je bil, bi se povzpel do najodgovornejšega položaja, da ga ni v izvrševanju dolžnosti zadela sovražna krogla. O junaštvih in neustrašenosti komandanta Tomaža, ki je izšel iz vrst borcev partizanov ne bomo govorili, saj ga poleg nas Slevencev poznajo ljudje daleč izven meja naše zemlje. Naj bo on vsem našim mladim kadristom vzor in ideal, vsak kadrist naj poizkuša in stre mi za tem, da tudi on postane njemu enak.

Vsi oni, ki posečajo in bodo posečali naše vojaške tečaje in šole, naj se važnosti tega zavedajo, naj posvetijo učenju vse sile, tako da bodo po končanih šolah sposobni z dejanji pokazati uspehe, ki se od njih pričakujejo.

Triglavski

ŽIVEL MARŠAL TITO, EDINI OD ZAVEZNIKOV PRIZNANI

KOMANDANT JUGOSLAVIJE!

Propagandno delo naših edinic

Zepni časopisi.

"Za Tomažem v boj" štev. 3 - 4, l. 6.44., glasilo I. bataljona "Tomaževega".

Odličen časopis. Lepe besede je napisal tov. Stane "Padlim" in tov. Kekec "Tomažu". Politično vzgojni članek "Smisel in nujnost naše borbe" razvija dobro in tehtne misli. Reportaže: "Fantje - zbrojevko imamo", "Že zopet ti naši minerci!", "Moje potovanje na Dolenjsko", "Bili smo med narodom" in "V tretje gre rado" so vse od kraja žive in zanimive, pisane z žagonom in pripovedno silo. O vseh treh pesnih "Zivljenje - boj", "Vzdrži!" in "Tovariš" smo že svoj čas govorili. Kotiček "Malo za šalo" prinaša nekaj prav slanih dovtipov. Številka je vsebinsko bogata, pestra in zanimiva; oblikovno so sestavki na dostojni višini.

"Naprej - k svobodi" štev. 4, glasilo II. btl. Časopis prinaša na prvem mestu akcije bataljona nato pa slede 3 zanimive, s čutom za stvar in smislom za izraz pisane reportaže ("Naša četa v boj", "Napad na avtobus", "Zaseda pod Matajurjem"). Med reportazami so razvrščene 4 pesmi: Dve od njih sta vzeti iz četnih časopisov in smo ju že obravnavali ("Vstali smo", "Mitralskeci") dve sta novi ("Tovarišu politkomisarju Jaku za sponin", "Leseni križi"); v teh dveh tovolado v svobodnih verzih s simboličnim izrazjem ponazarja svoja občutja. Zanimivo je, da se pojavljajo tudi poizkusi dramskega snovanja. Številka prinaša nadaljevanje in konec enodejanke "Beli vohuni", ki predstavlja v celoti dosti dober začetek.

"Vse za zmago" številka 3-4, junij 1944, glasilo 2. čete II. btl.

"Napad na avtobus" je uspela reportaža, ki z razgibanim pripovedovanjem podaja živo sliko akcije. "Doživljaj enega dneva" podaja drobne in značilne prizore, ki neposredno in brez modrovanja ponazarjajo ljubezen in povezanost naroda z njegovo domačo osvobodilno vojsko. Članek "V nekdanji Jugoslaviji" bi bil moral prikazati vzroke tako klavrnega propada bivše Jugoslavije ter nakazati idejne temelje, ki dajejo novi Jugoslaviji moč za njeno herojsko borbo. Krajša sestavka "Švabska požrešnost pri hajki" in "Pomlad je tu" kažeta, kako se dajo zanimivo in vzpodbudno prikazati tudi brezuspešne zasede. Številka je za partizana brez dvoma zanimiva in vzpodbudna.

"Boj do zmage!" številka 2-3, glasilo mitraljezke čete II. btl.

"Zaseda pod Matajurjem" je uspela reportaža časovno že nekoliko odmaknjene akcije. Članek "Naši domobranc" popisuje surovost samopašne švabobranske bande. "Iz Koroške" nam vodi misel k našim bratom onstran Karavank. "Stojimo trdno" je preprosta in gladko tekoča pesem. Zapiski "Iz dnevnika" kažejo požrtvovalno ljubezen naših borcev, ki po težki in nevarni poti nosijo ranjenega tovariša. Od ostale vsebine bi omenili "Doživljaje pod okupatorjevim bičem", ki s svojo neposrednostjo prepričujejo. V številki se čuti prizadevanje, ne z modrovanjem temveč s prikazovanjem borbenega življenja vzgajati borbeno in domovinsko zavest tovarišev.

"Sel naših gora" številka 1, junij 1944, glasilo IV. btl.

Prvi zvezek, ki ga je izdal IV. btl. je lep začetek. Kaže voljo propagandista tov. Štefana, dati tovarišem dober, duhu časa in potrebam partizana odgovarjajoč časopis. Kaže pa tudi, da je moštvo IV. btl. pisanje v časopis povsem tuja stvar. Tako je skoro vse strani popisal propa -

gandist sam. Njegova naloga pa je, da prepriča tovariše in jih pripravi do pisanja. Res da prve številke ne bodo mogle dosegati tiste višine in popolnosti, kot jo srečujemo v zadnji številki ki glasil I. in II. btl. A nič za to. Tudi I. in II. btl. nista padla učena z neba. Prav okor ni so bili njuni prvi poizkusi. Ali kar je bilo važno: tisti tovariši, ki se jim je spočetka lomilo pero, so z vajo in voljo postali dobri in spretni pisci. Verjemite, če bi bilo čtivo vse, bi vas obsuli z brošurami in ne bi niti črke zahtevali od vas. Toda vemo, da je v ljudstvu polno zakopanih talentov, ki se v razmerah, ki so vladale pri nas, niso mogli ne razviti ne uveljaviti. Odkrivati in dvigati take talente, to je ena izmed pglavitnih nalog našega žepnega časopisja. Tov. Štefan bo torej v bodoče napel vse sile, da pridobi moštvo za svojo stvar. Če bodo sadovi manj izbrani kot v tej številki, pa bomo tem više cenili voljo okorne roke in vpliv spretnega propagandista. Seveda pa bo tov. Štefan tudi v bodoče v vsaki številki pokazal, kako se da kakšna snov vzorno obdelati.

Če končno precenimo članke prve številke "Sela naših gora" moramo takoj zavriniti propagandistov dvom, da so morda preveč obširni in pripovedovalni. Vse reportaže se odlikujejo po svoji aktualnosti. Obravnavajo se v njih bitke in dogodki, ki jih je bataljon pravkar doživel. Zato so zanimive, ker vsakdo občuti njih neposredno resničnost. Drugič: odlikuje jih smisel za propagandno ostrino. Vse kretnje naših borcev spremlja razgreta misel, ki jih goni v borbo. Pisane so v lepem stilu, v obliki, ki skladno družii opazovanje in misel, čustvo. Tov. Štefan ima vse možnosti, da postane dober reporter. Manjka mu le dramskega zanosa, razgibane plasti ke. A vse to bo pridobil, če se bo učil in stremel k napredku. Dober in aktualen je tudi propagandni članek "V Sloveniji že primanjkuje barve", ki ga je napisal politkomisar tov. Branko

Djordžević.

"Oj Triglav - moj dom", štev. 2, glasilo 3. MSV. "Maščevali te bomo, tovariš", so lepo, toplo pisane vrstice v spomin padlega tovariša. Od obeh reportaž je prva "Naša zaseda" lahkotna in vedra (mimogrede bi k vaši svojevrstni "velikodušnosti" pripomnili, da Švabi z vami ne bi ravnali tako, kot ste vi z njimi), druga "Razbit motor" dokaj razgibana. Zelo aktualna sta članka "Odgovor na Naš podlistek, objavljen v Karawanken Bote", ki razkrinkava in ogorčeno zavrača švabobransko spletkarstvo, in "Tovariš nam piše o domobrancih", ki ima tehtne misli, le da niso dovolj logično razvrščene. V pesmi "Vstajenje" nas motijo nekateri neskladni izrazi; brez teh motenj bi bila pesem lepa.

Pisci so dokazali, da imajo smisel za žepni časopis, da njegove naloge tudi pravilno pojmujejo. Tovariš propagandist naj razpoloženje tovarišev smotrno izkoristi in naj vendar prične misliti na redno izdajanje. Naj pri svoji drugi številki pomisli, da je dosegel "Glas Jelovice" že štev. 15!

"Glas Jelovice" štev. 14-15, jun. 44, glasilo 2. transportne karaule.

Številka vsebuje tri daljše sestavke. "Cvetka partizanka" je v prijetnem stilu pisana črtica, ki govori o nesreči domovine, o nasilju tujcev in o partizanski borbi, kakor se vse to odraža v usodi male vasice pod Kamniškimi planinami.

"Kako sem hotel postati partizan, pa mi je vedno izpodletelo", so zanimivi spomini. "Basen o Burjanovem oslu" podaja popolnoma zgrešeno primer. Ostali sestavki so kratki. Od njih je še najboljši "V dnevih hajke v patroli" s svojim živim pripovedovanjem. Članek "Lepa je Primorska" bi bil lahko prav dober, če pisec ne bi bil tako skop z besedami. "Kako smo uničili švabsko zasedo" in "Moja prva rekvizicija" sta skromna opisa akcij brez pripovedne sile in brez poleta. Dovtipi so obilni, a po večini brez soli.

"Glas Jelovice" štev. 15, 1. julija 44, glasilo 2. transportne karaule.

V številki se obravnavajo dokaj zanimive snovi, vendar ne na najzanimivejši način. Kako suhoparno je opisovanje sabotažne akcije "Kako smo požgali most"! S pritajenim dihom bi se čitala ta stvar, če bi bila pisana živo in z ognjem, tako kot se je v resnici godilo. Tu pa se stvari popisujejo kot vaje gasilnega društva in ta način pripovedovanja je značilen za večino prispevkov v tej številki.

Po svoje spet pada v oči Cirilov "Kurir Tonček". Tu je pripovedovanje romantično (skrivnostno - veličastno). Bralcu se obudi misel na zakleto deželo, ta kurir Tonček ni partizan, naš tovariš, temveč je kodrolas princ, ves tuj in teman.

Dve skrajnosti se torej srečujeta v tej številki: suhoparnost in romantika. In kje je prava pot? Prava pot je resnica. In resnica je preprosta. V preproste besede skušajte zajeti pravo sliko, resnične vtise. Čitajte reportaže v našem listu in jih primerjajte s svojimi! Potem boste gotovo razumeli to, kar smo vam povedali. In učite se! Vztrajni ste dovolj. List izdajate redno kakor malokdo. Bodite vztrajni tudi v učenju, v težnji po napredku.

"Oglašamo se!" štev. 3, glasilo obveščevalcev z Jelovice.

Z vztrajnostjo nadaljujejo obveščevalci centra Jelovice započeto delo. Čeprav jih je le ozek krog so čisto redno izdali že tretjo številko svojega glasila. V njej se obtožuje grozodejstvo Svabov ("Umorjena, ker je bila Slovenka"), se prikazuje trpljenje naših ljudi v nemških ječah ("Na smrt obsojen") in najhujše kar je zadelo Slovence - nasilno razseljevanje ("Selitev in prihod v partizane"). Spis "Z vaško stražo v patrolo" opisuje srečanje panične vaške straže s partizani v temni noči. "Lov na srnjaka", "Proste vaje tovariša Gorazda", "Tovariš Bo-

ris in Gorazdovi škornji" ter nekateri dovtipi dokazujejo, da imajo sodelavci mnogo smisla za humor. Vsebinska je vseskozi primerna; oblikovno se morajo članki dvigniti.

Mitingi.

Delavnost naših edinic na tem polju je v zadnjem času zelo popustila. Pozna se, da sta I. in II. btl. odšla od nas. Ta dva sta se dobro zavedala kakšen mogočen vpliv na mišljenje in razpoloženje ljudi imajo dobro premišljeni, smotrno sestavljeni in skrbno izvedeni mitingi. Nekateri naše edince si glede na mitinge še zmeraj niso dali na jasnem. Moti jih spomin na gasilske veselice. V mitingu vidijo dobrodošlo razvedrilo ne vidijo pa v njem orožja, s katerim v nekrvavi borbi pridobivamo ljudi in jih jeklenimo za krvavo borbo. Jemljite mitinge v načrte z isto resnostjo kot vojaške akcije! Nastopajte na njih z istim smislom za vse okoliščine kot v borbah.

Čas in prilike se stalno spreminjajo. Kakor vojaška taktika sledi času in prilikam, tako jim mora slediti tudi propagandna taktika. Izrabiti moramo vsako spremembo v razvoju. Vsak dogodek napravi gotov vtis na ljudi. Ti vtisi morajo biti osnova, na kateri gradimo. Potem bodo naše besede zadele v živo in dobile odmev.

To je eno. Razplet vojne in razvoj našega narodno osvobodilnega gibanja pa prinašata s sabo poglede v bodočnost, na katere moramo pripravljati naše ljudi. Poleg stvari, ki danes dvigajo zavest in borbenost naših ljudi, moramo pripraviti tla za dneve, ki prihajajo. Pa spet se ne smemo loviti za meglenimi prividi, ki so ljudstvu daleč. Izhodišče so nam sveži vtisi današnjih dogodkov, misli ob njih pa usmerjajmo ljudem v strugo, po kateri gre razvoj v bodočnost.

Sklepi II. zasedanja AVNOJ-a so začrtali jasne obrise naše bodoče državne ureditve. Na prvem zasedanju SNOS-a je podpredsednik NKOJ-a tov. Edvard Kardelj v svojem govoru poudaril, da "ti

sklepi določajo vso bodočnost narodov Jugoslavije, da dajejo povsem določne perspektive življenja naših narodov v "povojni bodočnosti". Čeprav je avnojska kampanja že zdavnaj minila, ne smemo prenehati vzgajati ljudstvo neprestano v duhu avnojskih sklepov, ki so jih brez pridržka sprejeli tudi slovenski narodni zastopniki na I. zasedanju SNOS-a. Če so bila postavljena načela ljudske demokracije, federativne Jugoslavije in obračuna z vso protiljudsko reakcijo, moramo ta načela venomer popularizirati in v razpletu dogodkov iskati zanje opore in utemeljitve.

Vse obupne špekulacije nemške propagande, ki se je napolnjala, da bi zaleгла gnido spora med velikimi demokratičnimi zavezniki, so se razbile ob granitnem bloku neomajno strnjenih demokratskih sil vsega sveta. Te demokratske sile danes zaključujejo svoj zmagoviti pohod. Nič jih ni moglo razdružiti in znesti. Potrjena je vera v demokracijo.

V zvezi z zmagovito potjo vseh naših zaveznikov se nam odkriva potreba, da našo borbo čim tesneje povežemo z borbo vseh svobodoljubnih evropskih narodov. Ne smemo se zapirati vase. Lokalni patriotizem, ki ga nam Gorenjcem ne očitajo čisto po nedolžnem, je smešen in nesmiseln. Trda je gorenjska pest - vendar ne bo sama opravila vsega. Svet je velik; ne le od Jesenic do Ljubljane. Kje daleč so meje zedinjene Slovenije! In kje meje federativne Jugoslavije, ki pod Titovim vodstvom postaja čuvarica zorečega sadu naše težke borbe - svobode. Uspehi velikih naporov narodno osvobodilne borbe združenih jugoslovanskih narodov in njen ugled v svetu nam z vsakim dnem potrjujejo vero v federativno Jugoslavijo.

Razvoj in dogodki prinašajo luč čimdalje globlje v vse kote in globeli. Mračnjaki in nazadnjaki, ki se boje luči, kakor ščurki iščejo v temi, da jih ne bi dan razgalil v njihovih la-

žeh. Toda zmeraj ožja jim je zanka okrog vratu. Kajti čas jih razkrinkuje. Vse, kar so dosedaj kričali, se je v najkrajšem času izkazalo za sleparstvo, za smešno in bedasto laž. Tako njihove "zveze" z Anglijo (švabobranci na Gorenjskem so dejali: zdaj bomo pobili vse partizane, potem ko pridejo Angleži, jim bomo pa rekli, da smo bili zmeraj zoper Nemce), umazana zloraba vere in verskih čustev (ki pa hitro zgubi tla pod nogami ko prebivalstvo vidi, da ti "verniki" iščejo Boga v svinjaki in kurniki, če pa pridejo v cerkev rišejo Materi božji brke in iz hiš božjih s svojim smradom izganjajo božjega duha) ter cela vrsta drugih sleparij, bi pa so prenaivne in preneumne, da bi jih omenjali. Kratko: Čas in razmere pospešujejo razkroj švabobrancev in izsiljujejo obračun z vso protiljudsko reakcijo.

Vse to smo povedali samo zato, ker smo hoteli pokazati, kako vsi današnji veliki dogodki in mali pojavi potrjujejo naše poglede v bodočnost in kako se ob teh dogodkih da ljudstvo vzgajati in pripravljati za bodoče dni.

Črtómir

VOJAŠKI IN POLIT. PREGLED

Notranja in zunanja situacija

Vojaški pregled: Velika sovjetska ofenziva se z nezmanjšano silo nadaljuje. S padcem Vitebska je bil dan uvod zmagošnemu pohodu Rdeče armade. Z zavzetjem Vitebska so bili dani pogoji za nadaljno prodiranje predvsem na Minsk, ki je bil kmalu nato osvobojen. Značlna je, da je Nemce kot Napoleona doletel tu poraz na reki Berezini. Od tu je Rdeča armada udarila na Baranoviče in Vilno. Vilno so Nemci v srditih pouličnih borbah trdovratno branili, a so se morali tudi tukaj umakniti pred uničujočimi udarci sovjetskih

čet. V nezadržanem poletu je Rdeča armada nato zavzela Pinsk, zadnjo trdnjavo pred Brest - Litovskem in Grodno na reki Njemen. Tu je bila razbita nemška utrjena linija in mesto v bliskovitem napadu zavzeto. Prodiranje se nadaljuje proti Kovnu, Brest-Litovskem in Bialistoku. Na odseku Luck-Tarnopol je Rdeča armada pričela z novo ofenzivo in prodira proti Lvovu.

Ogromne so bile nemške izgube na ljudeh in materialu. Poročila govore, da je poraz Nemcev v Belorusiji največji poraz v zgodovini.

S padcem navedenih mest in z naglim prodiranjem proti Vzhodni Prusiji, so ostale Baltiške države v ozadju in tvorijo ogromen žep, ki ga oklepa reka Narva s Pejpuškim jezerom na vzhodu, na jugu pa železni obroč Vitebsk-Polock-Vilna-Grodno. S hitrim napredovanjem proti Kovnu in Vzhodni Prusiji se zanka vedno bolj zateguje. Nedavno je neki nemški časopis izjavil, da se nemški vojak iz Baltiških držav nikoli ne bo umaknil. Sedaj je vprašanje ali se bo mogel umakniti.

Na invazijski fronti je največji dogodek zavzetje velikega pristanišča Cherbourg. S tem je bilo zavzeto prvo večje francosko mesto. Cherbourg je za zaveznike najprikladnejše pristanišče za podpiranje operacij na francoskem bojišču. V mestu so se vršile velike slavnosti. Po zavzetju tega važnega pristanišča je bil očiščen ves Cherbourgški polotok. Nato je bil izvršen napad na mesto Caen, ki je bilo po hudih bojih zavzeto. Tu so uporabljali zavezniki letala z raketnim orožjem. Po izpovedbah nemških ujetnikov je novo prožje strahovito učinkovalo. Amerikanske čete so ustvarile mostišče na reki Orne in prodirajo proti mestu Lisieux. Zavezniško letalstvo je neumorno podpiralo operacije. Izvršeni so bili težki napadi na železniške komunikacije, ceste, mostove in vojaške objekte. Na reki Seine so bili porušeni domala vsi mostovi. Nemci spravljajo Transporte na fronto po veli-

kih ovinkih. Nemške izgube so zelo velike. Po izjavah ujetnikov se od prvotnih čet nahaja na fronti le še peščica. Zelo aktivno delujejo francoski partizani, ki dan za dnem rušijo prometne zveze in napadajo okupatorja.

Tudi v Italiji zavezniki napredujejo na celotni fronti. Nemci dajejo deloma zelo močan odpor in so vasi izpremenili v utrdbe. Za vsako ceno hočejo pridobiti časa, da se utrdijo na še nedograjeni Hitlerjevi liniji. Kljub vsem naporom pa se morajo umikati in prepuščati "strateško" mesto za mestom zaveznikom. Zavezniki so zavzeli mesto Sieno in so na 9 km približali Livornu na zapadni obali. Ob Jadranu se Nemci umikajo proti Anconi. Francoske čete so zavzele mesto Logibonsi in zasledujejo sovražnika proti severu. Na srednjem delu fronte je 8. armada za vzela važno mesto Arezzo, ki je branilo dohod k Firenzi. Izgube Nemcev so tudi na tem bojišču velike. Posebno visoko je število ujetnikov.

V Jugoslaviji so Nemci začeli z ofenzivo v Srbiji. Zbrali so vse svoje hlapce, ustaše, nedolčevce, četnike in Bolgare z namenom, da uničijo naraščajoči polet partizanstva v Srbiji. Naše edinice jim zadajajo velike izgube. Težke borbe trajajo. Odkar so se zavezniki utrdili v Franciji se vedno bolj množe primeri, ko cele skupine četnikov s svojimi oficirji vred dezertirajo in se prijavljajo v našo NOV.

V Bosni so bili odbiti vsi nemški napadi na osvobodjeno ozemlje posebno v smeri Podgorica - Danilovgrad. Naši borci so zavzeli Kozarac in Fočo. V Liki je nemški pritisk prenehal. Tudi v Hrvatskem Zagorju je nemška ofenziva zadela v prazno. Razrušena je bila železniška proga Zagreb - Budimpešta.

V Sloveniji se vodijo uspešni boji. Na Štajarskem je bila na mnogih mestih razrušena proga Zidani most-Maribor. Na progi Celje-Dravograd je bil porušen 1 viadukt, miniran vhod v tunel in še 1 manjši most. Promet na tej progi je

prekinjen. Na Dolenjskem in Notranjskem je bil sovražnik povsod odbit in prisiljen, da se umakne nazaj v svoje postojanke. Pri nekem izpadu močne nemško - švabobranske kolone iz Novega mesta proti Mirni peči je bil poškodovan 1 tank in 1 oklopni avtomobil, sovražnik pa vržen nazaj v mesto. Na Primorskem je proga Gorica-Jesenice še vedno porušena in promet ustavljen. Naše edinice zadajajo okupatorju ostre udarce. Na Goronjskem so bili posebno pogosti napadi na železniške komunikacije in prometne zveze. Poškodovana sta bila 2 cestna mostova, 2 pa sta bila uničena. Na odseku pri vasi Gozd je bil sovražnik pognan v beg.

Politični pregled: V Moskvi se je vršil vseslovenski kongres. Poslane so bile pozdravne brzojavke predsedniku Rooseveltu, predsedniku brit. vlade Churchillu, maršalu Titu in dr. Šubašiću. Pozdravno brzojavko dr. Šubašiću je poslal tudi komisar za zunanje zadeve Molotov.

Ameriški zunanji minister Hull je ožigosal nemška grozodejstva nad okupiranimi narodi. Izjavil je, da bodo zedinjeni narodi zahtevali odgovor in krivce za vse zločine sodili.

Hitler je odstavil nemškega maršala Rundsteeta, ki ga londonski radio označuje kot nasprotnika nacistov.

Dr. Šubašić je iz Londona govoril jugoslovanskim narodom. V svojem govoru izraža priznanje vsem, ki se že tretje leto bore proti fašizmu. Poudarja, da bomo bratsko združeni pod maršalom Titom pregazili vse težave. Bodri k nadaljni, še odločnejši borbi, katere izid bo kronala naša zmaga.

Nemški propagandni minister Göbbels v nekem svojem članku poziva Anglijo in Ameriko v boj proti boljševizmu. Isti Göbbels, ki je nekoč napadal zaveznike in trobil v svet, da je Nemčija vojno že dobila, sedaj pričakuje, da bodo zavezniki reševali nacistе. Pač najboljši dokaz o vojaškem in političnem razkroju fašistične Nem-

čije.

Primorska se pripravlja na volitve. Povsod se vrše zborovanja. Vasi naravnost tekmujejo med seboj, katere bo lepše izvedla ta zborovanja. S takim navdajenjem more sprejeti svobodne volitve, le narod, ki ga je dolga desetletja stiskal fašistični jarem. Svobodna in strnjena izraža Primorska svoj odpor do fašističnih krvnikov in manifestira za novo, demokratično, Titovo Jugoslavijo, h kateri se bo priznala na svojih volitvah.

Drago

CELOVEC

MARIBOR

GORICA

TRST

Bilo je leta 1918. Težki so bili dnevi. Naš narod je krvavel iz tisočerih ran. Imperialisti so sedeli okrog zelene mize, kazali s prsti po zemljevidu, kričali in spremljali krike z grabežljivimi kretnjami.

Ni ga bilo, ki bi bil pokazal narodu pot skozi grozo tistih dni. Strah je objel srce narodovega glasnika. "O, kaj bo z vami, vi mejniki Štirje, Celovec, Maribor, Gorica, Trst!" Nekje v kamenju je zamrl njegov glas.

Narodu je še tekla kri, imperialisti so kričali dalje.

In zgodilo se je, kakor se je bilo bati, da se utegne zgoditi. Raztrgali so naše živo telo.

Poznali so načelo: kazieli in vladaj! Neuški italijanski in madžarski oblastniki so tekmovali.

li med seboj, kdo nas bo huje ponižal. Z besno zagrizenostjo so izganjali slovensko besedo in slovenskega duha. Mislili so, da nas bodo zatrli.

Da je bila mera polna, sta prišla Führer in Duce. Prišla so koncentracijska taborišča in internacijske, vrele olje in strelili v hrbet. Težki so bili dnevi. Nasilje je stopilo na najvišjo stopnjo.

Leta 1941. sta si Führer in Duce razdelila preostali del Slovenije. Na tla je tekla kri trdnih src. Surovi zločinci v tujih uniformah so gazili našo zemljo. V blato so pohodili naše svetinje. Pred cevi strojníc so romale procesije plemenitih ljudi. Na vse strani sveta so vlačili v pregnanstvo naše družine. Trgali so nas z naše zemlje. To so bili najtežji dnevi.

A takrat se je zganelo. V grozi, ki nima primere, med mlakami krvi se je nekaj pretrgalo globoko v nas. Trpljenje nas je prerodilo.

Padlo je od nas vse, kar so stoletja suženjstva zapustila manjvrednega v nas. V istem hipu smo prenehali biti hlapci. Pesti so se stisnile in raztrgale okove. V upor smo se dvignili.

Vso moč je sprostila v nas borba, v kateri ni drugega plačila in druge izgube kot življenje in smrt.

Vse meje, vse pregrade so padle v prah. Ne joklenih, ne skalnatih sten ni bilo več. Svobodno so se kretali naši borci z licem ob puški. S širokim posamehom so prestopali "meje". Med Celovcem in Trstom, Mariborom in Gorico je vstala iz krvavih tal svobodna in zedinjena Slovenija. Res, svobodna, zedinjena Slovenija, ki nam vrača odtrgane kose naše zemlje in ugrabljene ljudi, živi in diha kljub sovražnim tankom, ki še patrolirajo po njenih tleh.

V ognju borbe se je rodila čudovita edinost. Ta edinost sedaj ni beseda in ni laž. Je resnica, ki jo potrjuje kri slovenskih narodnih borcev, ki teče v primorska, gorenjska, dolenska, šta-

gerska in koroška tla - za isti cilj. Kri živih teles ni poceni; pogodba, pisana z krvjo, ni pisana za en dan, ni pisana za šalo in ne za prevaro. Pisana je za vedno.

Svobodo Dolenjske in Primorske čuvajo naše brigade. Na Gorenjskem in na Štajerskem udarjajo naše edinice po okupatorju že od prvega početka in bodo udarjale dokler ne bo zrušena v prah poslednja sovražna postojanka. Leta 1943. v maju je četa naših borcev prinesla našo narodno osvobodilno borbo tudi na koroška tla. Letos romajo tjakaj neprestano iz vseh krajev Slovenije vrste borcev - prostovoljcev, ki razplamte vaje plamen narodne vstaje v deželi, ki jo je nemški šovinizem proglasil že zdavnaj za svojo nepreklicno last. Koroško ljudstvo z navdušenjem in ljubeznijo sprejema svoje osvoboditelje.

Na čudovit način, ki nima primere v svetovni zgodovini, se je porodila in živi naša svobodna in zedinjena Slovenija. Stoletna sanja naših najsvetlejših duhov je postala resnica ter se je zakoreninila v zavesti širokih ljudskih množic. Demokratska, federativna Jugoslavija, ki jo je rodila volja svobodoljubnih jugoslovanskih narodov, je postala idealen okvir zedinjeni Sloveniji in vsem drugim deželam na Balkanu, katerih narodi so po krvi, usodi in volji zvezani z nami. Vsi jugoslovanski narodi od Celovca in Trsta, do grške in bolgarske meje so tej novi Jugoslaviji globoko vdani, jo složno grade, doprinašajo zanj teške žrtve in ogromne napore, ker v njej vidijo jamstvo za svojo svobodo, nedotaknjenost in srečno bodočnost.

"Celovec, Maribor, Gorica, Trst!" Vzklik, ki je bil leta 1918. vzdih malodušja v pričakovanju katastrofe, krik otroka, ki gre čezenj val razburkane množice, je danes bojni klic strnjenega naroda, ki ve, kaj hoče, je poln vere vase in ki z zaupanjem gleda v prihodnjost. To je razlika: včeraj preplašen otrok - danes odločen in neustrašen borec.

Ko osvobojujemo in čuvamo mejnike zedinjene Slovenije, čuvamo severo-zapadno mejo nove demokratske Jugoslavije in z njo stojimo na fronti vseh svobodoljubnih demokratskih sil v svetu. In ko čuvamo te naše mejnike, stoji z nami pod Titovim vodstvom vsa oborožena sila jugoslovanskih narodov in stoji za nami vsa ogromna moč mogočnih zaveznikov Anglije, Amerike in Sovjetske Zveze, ki priznavajo in občudujejo naše velike narodno osvobodilne napore in žrtve ter nam jamčijo, da bomo v miru, ki bo tej vojni sledil, nemoteno uživali svobodo v težkih borbah ustvarjene zedinjene Slovenije v okviru demokratske federativne Jugoslavije.

Glejte, tako je naša borba za zedinjeno Slovenijo po osvobodilnem gibanju vseh jugoslovanskih narodov tesno zvezana z velikim svetom. Vsak uspeh zmagujočih zaveznikov krepi tudi nas in vsak naš borbeni podvig se včenja v svetovno fronto.

Zato nas zdaj ne bo pregazil svetovni val, saj režemo tok ob strani zmagovitih narodov, s katerimi bomo jutri sourejali svet.

Črtomir

NAJ ŽIVI TITOVA JUGOSLAVIJA

U TABORU ZDRUŽENIH ZAVEZNIKOV
ANGLIJE-SOVJETSKE
ZVEZE-AMERIKE

NAPAD NA AVTOBUS

Toplo je sijalo sonce sredi popoldneva veliko-
nočne srede in nas grelo z zlatimi žarki. Misli-
sem se obrniti na mehke mahove voglanske gmajne
še malo na drugo stran, kar zadoni iz sredine
taborišča glas dežurnega: "Zbor!" Hitro smo se
postrojili - dvajset tovarišev iz II. bataljona
in tovariši iz I. bataljona. Pred stroj je sto-
pil komandant tov. Tomaž. Že iz njegovega obra-
za sem čital, da nam ima nekaj važnega povedati.
Nisem se motil. Podrobno nam je obrazložil svoj
načrt.

Večerja. Še enkrat zbor. Potem nas je okrog 60
mož krenilo, da izvedemo nalogo. Še nekaj tova-
rišev od VOS-a se nam je pridružilo. Proti glav-
ni cesti nas je vodila pot.

Prišli smo na cilj. Kakih dvesto metrov od goz-
da se je vila glavna cesta. V tem gozdu je po-
lovica tovarišev poiskala položaje. Druga polo-
vica nas je šla na levo v zapuščeno gramozno ja-
mo. Izboren položaj, res!

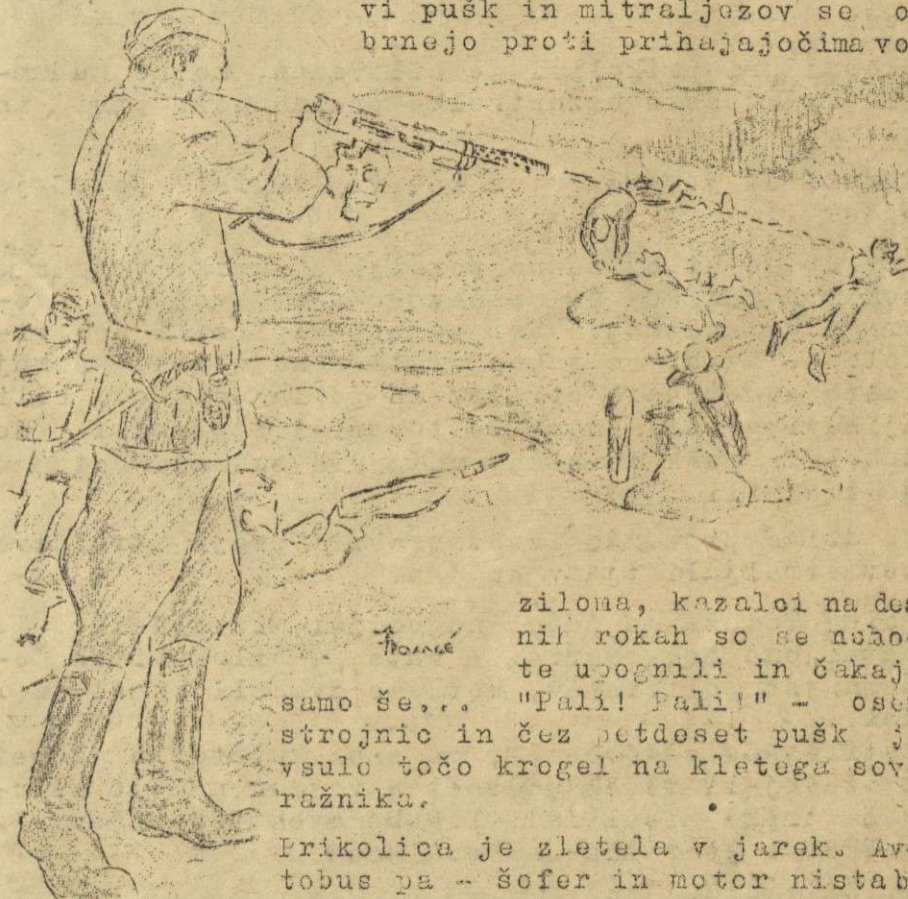
Malo pred pol šesto se začuje brnenje strojev iz
smeri mesta Kranja. Komanda: "V zaklone!" in že
ni bilo nikogar videti. Po nekaj trenutkih pri-
drvi prikolica, potem avtobus z delavci, nato še
avtobus s policijo. Naše zasede niso opazili in
so zato lepo peljali naprej. V Tomaževem načrtu
je bilo, da se napad na policijo izvrši šele na
njenem povratku.

Zopet čakanje. Minute za vrage niso kotele mi-

nevati. Tomaž ni več strpel. Vstal je, zasukal čepico in jo vrgel ob tla: "Irmejduš, fantje, to jih bomo nažgali! Jaz že kar vidim, kako bodo te kli". Tomaž pač ni slutil niti najmanj usode, ki ga je čakala.

Še nekaj nam je hotel Tomaž povedati, pa ga je prekinilo brnenje motorjev, ki so se bližali.

"Na položaje!", pade komanda. V daljavi se prikaže prikolica in avtobus s policijo. Bliže in bliže prihajata. "Nišani!" Cevi pušk in mitraljezov se obrnejo proti prihajajočima vo-

zilona, kazalci na desnih rokah so se naho-
te upognili in čakajo
samo še... "Pali! Pali!" - osem
strojnic in čez petdeset pušk je
vsulo točo krogel na kletega sov-
ražnika.

Prikolica je zletela v jarek. Av-
tobus pa - šofer in motor nistabi-
la zadeta - je s peklensko brzino vozil naprej,
obstal malo pred vasjo ter izložil nekaj še ce-
lih policistov, ki so šli takoj na položaje in

začeli streljati na nas.

Jurišali smo na prikolico. Daljave dvesto metrov pa tudi ni moči tako hitro preleteti. Tekli smo, poklekali, streljali in zopet tekli. Komandant Tomaž je streljal kar stoje. Jaz sem mu še mimogrede svetoval: "Tomaž, bolje bo, da streljaš kleče". "Ah, kaj, takole ga bolje zadeneš". Do, do ... je zopet zapela njegova brzostrelka, ali ni mu dala več kot po dva strela iz sebe.

Od vasi sem so Švabi nabijali na nas kot obsedeni.

Skoraj pri prikolici je bil Tomaž, ko so mu krogle iz švabske brzostrelke preluknjale prsi in glavo.

Obrnil se je nazaj ter zavpil: "Umik!" potem je padel ...

Četudi je bilo izdano povelje za umik, vendar je nekaj tovarišev še maščevalo smrt svojega dobrega komandanta. Naši so se priplazili do prikolice. Švabi so takoj vrgli roke v vis. Nekaj dobro pomerjenih strelcev in poplašani so bili njihovi grehi. Hitro so tovariši zaplenili še nekoliko pušk in nekaj vojaških sukenj. Potem so se umaknili.

Še dolgo potem so Švabi trošili svoje streljivo ter streljali tja v en dan.

Poleg Tomaža je padel najboljši mitraljezec I. bataljona tov. Boris. A zato je bilo ubitih osemnajst policistov, kot smo zvedeli naslednji dan.

Čutili smo zadoščenje, da smo okupatorju zopet prizadejali težak udarec, a v srcu nam je kljuvala trpka misel radi izgube dveh tovarišev. Iz trpkosti je rasla naščevalnost.

Slava junakom, ki padajo za osvobojenje slovenskega naroda in njegove ljubljene zemlje!

Ogris, II. btl.

Naprej

Borci, naprej,
preko grebenov in grap v dolino!
Čujte lajanje belih psov!
Groza brez mej:
legla je nad domovino.
Do neba gre plamen naših domov,
čujte lajanje belih psov!

Borci, naprej,
s smelim korakom čez mrke mostove!
Rdeče so vode od krvi.
Lajajo, lajajo beli psi,
lajajo in bude volkove,
ki koljejo naše ljudi.
Groza, glej,
pod temi mostovi se kri peni!

Puške na strel!
vroča prelita kri nas je omanila,
boga - naščevalca v nas je predramila,
sveta so naša dejanja.
Borci, naprej, bijmo, morimo!
Zločincem in izdajalcem bodimo
sami sodnik in krvnik!
In naše roke, krvave od klanja,
poljubil bo narod - mučenik.

TOV. BINETA

"Tovariši, naša borba se približuje vrhuncu, zato je treba največje discipline, borbenosti in veliko žrtav, da izženemo okupatorja iz naše zasuznjene domovine!" To so bile prve besede, ki sem jih slišal iz ust tov. Bineta, ko je prišel z loške strani in prevzel pri nas mesto bataljonskega politkomisarja. Kratke in klene so bile te besede in zaslutili smo, da smo v novem tovarišu dobili učitelja in vzgojitelja. Nismo se varali. V teh nekaj mesecih, ko je bil pri nas, smo ga vzljubili, ker je bil tovariš in obenem oče in mati naše edinice. Učil nas je, vzgajal in z vzgledom vzpodbujal k neizprosni borbi, da se končno osvobodimo okupatorjeve tiranije. Pred strojem vedno strog in disciplinski, ob večerih pa, ko si je privoščil trenutek prostosti, je sedel k nam k ognju in nam pripovedoval o partizanskih doživljajih ...

Sredi dela, takorekoč že na pragu svobode, pa ga je zadela usoda, ki lahko zadene samo naše najboljše moške, naše nepozabne junake in borce. Ko smo jurišali na slovenske gestapovce, nam je bil s svojo borbenostjo vzor, dokler ga ni po junški borbi sovražna brzostrelka izločila iz nadaljne borbe. Ranjen je bil v glavo, trepetali smo za njegovo življenje. Odnegli smo ga v bolnico in le njegova trdna narava ter volja do dela sta ga obdržali pri življenju. Čez nekaj tednov je završalo v bataljonu: "Bine se vrača!" Razveselili smo se novice, toda nesrečni slučaj je hotel drugače. Padel je v zasedo. Zdaj je bil

ranjen v nogo. Ko so ga tovariši nesli ponovno v bolnico, je molče prenašal bolečine in izpraševal tovariša o naši borbi in delu.

Pusto pomladno vreme; deževalo je že nekaj dni; bliski in strele; v daljavi je zamolklo zagrmelo. Tedaj plane med nas strašna novica: "Bine je mrtev!" Zgodil se je grozen zločin, ki ga je zmožen samo satanski fašizem. Belogardist je izdal bolnico, v kateri se je nahajal zdravnik, Bine in nekaj bolnih tovarišev. Zločinci so jo obkolili. Naši niso klonili; borili so se do zadnjega - padli so za čast in svobodo našega naroda. Takega zločina je zmožna samo smrtno ranjena zver, ki bo slej ko prej poteptana pod nogami brezkompromisnih maščevalcev!

Dragi Bine, žrtvoval si svoje mlado, nadepolno življenje domovini in narodu, ki si ga tako iskreno ljubil. Umrli si težke smrti, toda bil si junak in toliko dograjen, da si bil vedno pripravljen nanjo. Največji in najboljši borci padajo in spominjamo se besed velikega Gorkega: "Ni zmagal oni, ki je ostal, temveč oni, ki je za svobodo žrtvoval svoje življenje!" Da, Bine, zmagal si, tvoji učenci ne bodo klonili, nadaljevali bodo to trdo in neizprosno borbo do konca - ti pa jim boš vedno vodnik in svetel vzgled. Komandant Tomaž in ti, velika sinova Gorenjske, sta prekalila nebroj mladih src, ki vama ob grobu prisegajo, da bodo do zadnje kaplje krvi maščevali smrt tisočernih, ki so padli pod kruto roko okupatorja! To je vse, kar si zahteval od nas.

POČIVAJ MIRNO V PODNOŽJU NAŠIH
SVOBODNIH PLANIN!

Ružo,
II. btl.

Tovarišu politkomisarju Bine

KAKOR ČRN OBLAK JE PRELETALA NAŠE EDINICE NOVICAR, DA SI PADEL MUČENIŠKE SMRTI, TI, TOVARIŠ BINE. VSAKOMUR, KI TE JE POZNAL, STOJI TVOJA MOČNA POSTAVA IN TVOJE HRABRO SRCE VEDNO PRED OČMI. TOVARIŠ BINE, UČIL SI NAS, BORIL SI SE Z VSO DUŠO PROTI SOVRAŽNIKU IN ČAKAL TRENUTKA, KO BO PRIŠLA TAKO TEŽKO PRIČAKOVANA SVOBODA.

STAL SI PRI NAS NA POLITIČNIM URAH KAKOR OČE. TVOJ GLAS SE JE TRESL IN NAS SAME JE PRETRESAL V DNO SRCA. VSAKA TVOJA BESEDA JE BILA ZA NAS NOVO-SPOZNANJE IN NOVO UPANJE V SVOBODO.

NISI SE USTRAŠIL ZAHREBTNEGA STRELA OKUPATORJA, KI TE GA JE ZADAL V POVLJAH. ODŠEL SI V BOLNIŠNICO. . . . KADAR JE KDO PRIŠEL IZ TVOJE BLIŽINE JE BILO PRVO NAŠE VPRAŠANJE, KAKŠNO JE TVOJE ZDRAVJE, KAKO TI JE. KMALU SE JE RAZNESLA NOVIČA, DA PRIDEŠ SKORAJ MED NAS. TI SE VRAČAŠ... TODA KAKO NAS JE RAZOČARALA IN NAPOLNILA Z BOLESTJO NOVIČA, DA SI OD ZAHREBTNIH ŠVABOBRANCEV ŽOPET RANJENI KO SMO TE PELJALI V BOLNIŠNICO, SI V STRAŠNE BOLEČINAH, KI SI JIH TRPEL, NAS TOLAŽIL IN NAM RAZLAGAL, DA NAM STOJI SVOBODA NA PRAGU. TODA TOVARIŠ BINE, PRIŠLO JE POPOLNOMA DRUGAČE. MORAL SI DAROVATI SVOJE MLADO ŽIVLJENJE NA OLTAR DOMOVINE, ZA SVOBODO BODOČIH POKOLENIJ. UMRL SI ZA SVOBODO MUČENIŠKE SMRTI.

TOVARIŠ POLITKOMISAR BINE! OSTALI SMO BREZ TEBE. PADEL SI, A V NAŠIH SRCIH BOŠ ŽIVEL VEČNO IN OČEMO OBUPAVATI, TEMVEČ SE HOČEMO OB TVOJEM GROBU ZBRATI, ZDRUŽITI SE V TRDNO POVEZANO EDINICO, KI BO HODILA PO POTI TVOJIH NAČRTOV DO ZMAGE.

Borci II. btl.

II. Kongres USAOJa

POT TJA IN NAZAJ

Dne 4. aprila nas je krenilo z Gorenjskega 7 delegatov, od teh 3 tovarišice in 4 tovariši. Na pot smo se pripravljali z velikim veseljem, kajti vedeli smo, da bomo doživeli stvari, ki bodo za nas izrednega pomena. Bili smo ponosni na to, da smo bili izbrani za delegate in da nam bo dano videti našega najdražjega voditelja Tita.

Do Bele Krajine smo morali potovati izredno hitro, ker smo obvestilo prejeli že precej pozno, tako da smo prišli v Metliko že dovolj žuljavi in utrujeni. Tam smo se priključili ostali slovenski delegaciji. Takoj smo krenili naprej. Vseh slovenskih delegatov nas je bilo 96: prišli smo iz vseh predelov Slovenije, iz najrazličnejših brigad in edinic ter terenov. Bilo nas je približno pol s terena, pol iz vojske in od teh pol tovarišic in pol tovarišev. Bili smo veseli in navdušeni, morale nam ni nikdar zmanjkalo, bili smo pač takšni, kakor morajo SKOJ-evci biti. Z nami so potovali tudi tovarišice in tovariši Hrvati iz Gorskega Kotorja, ki so morali radi ofenzive potovati preko Slovenije. Že takoj smo vzpostavili med seboj veliko tovarštvo, v katerem se je odražalo res pravo bratstvo. Ko smo potovali skozi zadnje slovenske vasi, nam je ljudstvo povsod prirejalo veličastne sprejeme in nam izročalo pozdrave za naše brate na jugu in za maršala Tita.

Skupno s tovariši Hrvati smo med potjo prirejali mitinge, peli slovenske in hrvatske pesmi ter prav povsod dokazovali, kako trdno smo med seboj povezani in da je bratstvo, ki smo ga kovali skozi tri leta s skupnimi žrtvami, res neporušljivo. Mi smo se učili hrvatskih pesmi, Hr-

vatje naših, kadar pa so Hrvatje plesali kočo, smo se mi pomešali mednje.

Prva težja pot je bila preko Draganičke šume v Pokuplju. Skoro vso noč smo gazili blato in vodo, lezli smo preko kanalov, plazili se skozi grmovje. Ko pa smo skoraj po 24 urah prispe- li na konec tega gozda, so nas napadli ustaši. Prišli smo jim v bližino nekaj metrov in vendar smo se vsi srečno vrnili. Čeprav je bila koman- da, da se ne strelja, je mali 12 - letni Palček ki je potoval z nami kot delegat, hitro legel na polcraj in dvakrat ustrelil v znak, da se tudi Slovenci ne bojimo ustašev. Končno smo prispeli že precej utrujeni v Pisarovino, kjer pa smo kljub vsej utrujenosti in neprespanosti prire- dili veliko manifestacijo. Še isti dan smo od- rinili dalje z brodom preko Kolpe v Lásinje, kjer smo ostali nekaj dni. Nato smo se odpeljali s kamijoni naprej preko Korduna v Liko. Od tam smo hitro nadaljevali pot proti Bosanski Krajini in v Martin Brodu prekoračili reko Unac. Nadalje- vali smo pot po pusti skalnati zemlji, skozi rev- ne vasice, katerih koče so narejene iz sanega blata in slame. Nastanili smo se v Bobuljišci med revnimi kmeti, ki so najprej mislili, da smo ustaši, in so nas napodili iz hiš, češ, mi imamo že svojo vojsko. Končno so jih odborniki, ki so nas razdelili po hišah, le prepričali, kdo in kaj smo. Ljudstvo je tam do skrajnosti revno. Ko si vstopil v kočo, si videl sredi ognjišče, poleg njega je sedela mati in predla, okrog nje pa ko- pica razcapanih skoraj golih otrok. Tako sem nekoč prišla med same otroke, od katerih je pri- stopil k meni 9 - letni fantek in me prosil: "To- varišica, imaš nogoče kak svinčnik, pričel sem hoditi v šolo, pa nimam s čim pisati." Seveda sem mu ga takoj dala. Na podobne stvari smo na- leteli tam večkrat. Ves narod se tam uči čita- ti in pisati, kajti vsega tega v bivši Jugosla- viji niso imeli. Tu smo ostali nekaj dni. Kon- čno smo krenili proti Drvarju. Vso pot smo sre-

čavali našo vojsko, ki je že vsa v enakih angleških uniformah in dobro oborožena. Prirejali so nam sprejeme in nas pozdravljali, kajti vedeli so, da smo delegati za kongres. Drvar sam se nahaja v lepi in rodovitni dolini. Nastanili smo se za kako uro in pol od Drvarja. Tam smo se lepo očistili in pripravili za kongres. Še isti večer, to je 2. maja se je kongres pričel. Ko smo šli proti Drvarju, smo že od daleč videli ruševine mesta, kajti Drvar je bil prvo osvobodeno mesto v Jugoslaviji in ga je sovražnik ob priliki ofenzive skoraj popolnoma porušil. Povsod je bilo dovolj vojske, v bližini se je nahajal cel I. proletarski Korpus. Čudili smo se, kje se bo tu vršil kongres, ko smo šli proti razdrti tovarni. V notranjosti tovarne smo se znašli v krasni, belo prepleskani dvorani, veliki za kakih 1300 ljudi. To dvorano je zgradila mladina iz Drvarja in okolice. Okrašana je bila z ravenziškimi in našimi zastavam, s sliko maršala Tita, Roosevelta, Stalina, Churchilla, bivšega sekretarja CK SKOJ-a Ivana Ribarja in z velikimi slikami, ki so predstavljale mladino v borbi in delu.

Kako svečano je bilo, ko so se delegati pomikali v dvorano. Vseh je bilo 816 iz vseh predelov Jugoslavije, iz najrazličnejših brigad in terenov. Prihajali so gostje: vojaška misija Anglije, Rusije, Amerike, člani AVNOJ-a, Vrhovnega štaba in končno maršal Tito. Takrat se je vse razžaknilo, vihar navdušenja je zajel vso dvorano. Vzkliki: Tito, Tito so se razlegali v mirno majsko noč, od daleč pa se je čulo grmenje to pov, kjer so naši imeli borbo. Aplavz je trajal 20 minut in nihče drugi nas ni mogel ponariti kot sam Tito.

Prišel se je kongres s himno "Hej Slovani". Otvoril ga je predsednik USAOJ-a tov. Stane Kavčič, bivši sekretar PK SKOJ-a za Slovenijo. Pozdravil je vse navzoče goste in dal besedo maršalu Titu. Zopet je zagrmelo po dvorani. Mladi

obrazi so žareli sreče, oči so se nam polnile s solzami, ko je stopil maršal Tito na govorniški oder. Globoko smo si vtisnili v spomin vsake besedo, ki jo je izpregovoril. Nato je čital svoj govor sin Mr. Churchilla in sicer v srbohrvaščini. On sicer ne zna hrvatsko, zato je spisal svoj govor v angleščini, naši pa so mu ga prevedli. Jezik se mu je malo lemil, včasih je zavil po angleške in se smehljal svoji nerednosti. Potem nas je v imenu ruske mladine pozdravil generalmajor Ivan Vasiljevič, nato predsednik ZAVNOBIE-a in član AVNOJ-a. Sledili so pozdravi mladincev iz posameznih predelov Jugoslavije in mladinskih zastopnikov iz inozemstva: Češke, Slovaške, Poljske, Madžarske in Italije. Za zaključek pa je nastopilo še narodno gledališče z raznimi pevskimi in recitatorskimi točkami, narodnim plesom in baletom. Sodelovale so tudi mladinske kulturne ekipe, ekipa muslimank in pionirji. Med kongresom so ves čas prihajale razne pozdravne brzojavke, med katerimi je bila ena prvih od predsednika AVNOJ-a dr. Ribarja, potem podpredsednika ZDA Henry Volesa, potem od angleške, sovjetske, ameriške, grške, bolgarske mladine in od naših ranjencev iz Italije. Ob štirih zjutraj se je končal prvi večer kongresa.

Drugi dan smo nadaljevali. Najprej je imel referat tov. Slavko Komar, član CK SKOJ-a: "Mladina v gradnji demokratične, federativne Jugoslavije." Potem je referirala tov. Brana Perović, članica CK SKOJ-a: "Mladina v narodno osvobodilni vojni Jugoslavije". Sledila je diskusija. Tedaj so govorili borci, mladinci iz različnih brigad in vseh delov Jugoslavije, mladinski aktivisti in aktivistke s terena prav tako od vsepovsod. Govorili so z vsem svojim mladinskim ognjem o borbi, o delu, o trpljenju in junaštvu naše mladine. Sprostili so se in povedali to, kar mislimo, zahtevali so to, kar nam gre. Dokazali smo, da smo res vredni zaupanja in priznanja, ki smo ga bili deležni s strani mar-

šala Tita, zaveznikov ter našega naroda. Dokazali smo, da ves čas borbe nismo držali rok križem, ampak smo žrtvovali vse, kar se je dalo, dokazali smo, da se niso naši mladinci bali umirati za svoj narod in za njegove pravice. Občudovali so nas zavezniki, ko so poslušali vse to. Zahtevali pa smo tudi drugo fronto, priznanje NKOJ-a ter bivšega kralja Petra II. pred sodišče. Zopet smo zaključili ob štirih zjutraj.

Tretji dan se je nadaljevala ta diskusija, ki se je za kratek čas prekinila, ko je spet prispel tov. maršal Tito. Spet so zagrmeli vzkliki: Tito, Tito, kakor nepomirljiv vihar. Po zaključeni diskusiji smo poslali pozdrave mladini Sovjetske Zveze, Anglije in Amerike, proglas mladini Jugoslavije in proglas mladini vse Evrope. Nato smo izbrali nov centralni odbor USAOJ-a. Končno sta bili podeljeni zastaviči najboljši brigadi in najboljšemu okrožju Jugoslavije. S selzami v očeh so spregeli mladi borci I. proletarske brigade in mladina Liškega okrožja dve zastaviči. Kako ponosni so bili nanje, saj so jih zaslužili. Mi pa smo sklenili, da jih bomo pozkušali z delom vsaj posnemati. V dvorano sta prispela zastopnika angleškega in ameriškega tiska. Ko je govoril Friščević, ki je po rodu Hrvat, so se mu lesketale solze v očeh od ginjenosti. Nato smo zaprilegli maršalu Titu v imenu vse jugoslovanske mladine. Večer je zaključil maršal Tito z govorom. Izročil nam je pozdrave Vrhovnega štaba, NKOJ-a in njega samega. Narečil naj ponesemo te pozdrave čim Jugoslavije v vsako hišo.

Četrty dan je spet nastopilo narodno gledališče z različnimi predstavami, recitacijami, petjem, narodnimi plesi in baletom. Nastopili so tudi pionirji, muslimanke in kulturne mladinske ekipe. Tudi delegati smo nastopali s petjem in narodnimi plesi. Večer se je zaključil z mitingom s plesom. Peti dan smo gledali še ruski film v katerem je bilo prikazano partizansko gibanje

v Rusiji, ki je prav tako kot pri nas.

Obiskali smo literarno razstavo, kjer so bili zbrani časopisi iz vse Jugoslavije, in razstavo fotografij, kjer smo videli tudi našo monarhico. Imeli smo tudi lahkoatletske tekme ter tekme v streljanju s puško in pištolo. Prvo mesto v streljanju s puško je dosegel Slovenec tov. Mirko Anžič iz Cankarjeve brigade, ki je dobil za nagrado rusko brzostrelko. V streljanju s pištolo pa je zavzel drugo mesto Gorenjec Skok Slave iz kamniškega okrožja.

Sovjetska Zveza je poklonila delegatom 80 vojaških blaz, 70 hlač, 100 majic, 80 spodnjih hlač, 47 parov ovijačev, 4 pakete s čokolado, ribami, sladkornjem, konzervami, milom itd. Zapašni zavezniki so nam poklonili: 1000 kg moke, 2000 cigaret s papirčki, nekaj filmov, tiskarskega materiala, pozdrave kongresa na gramofonskih ploščah, slike Roosevelta, Churchilla in članske izkaznice USAOJ -a. Od naših ranjencev pa smo prejeli 27.000 cigaret, 870 kom. vžigalic, 210 zavitkov čokolade in druge drobnarije.

7. maja smo se poslovili od Drvarja in njegovega prebivalstva ter spet krenili na pot. Proti Liki nas je spremljal I. bataljon proletarske brigade. Med potjo so nas zopet napadli ustaši, vendar pa smo srečno prišli do Like. V Mazinu bi nas morali čakati kamijoni in nas odpeljati prav do Kolpe. Vendar pa s tem ni bilo nič, kajti ravno nekaj dni prej se je pričela ofenziva v Liki. Hiteli smo skozi požgane vasi proti Udbinam, nekdaš lepemu, sedaj pa popolnoma porušenemu mestu. Hoteli smo čimprej preoračati cesto Bihac-Korenica. Ko pa smo prispeli v Udbinde, so nam povedali, da je ta prehod onemogočen, ker so v Korenici ustaši in Švabi, ki se pomikajo že proti Udbinam. Krenili smo nazaj proti koncu Like in se ustavili v vasi Police in čakali, da se položaj izboljša. Imeli smo priliko, da spoznamo tamkajšnje ljudstvo, ki je v tej narodno osvobodilni borbi žrtvovalo že sko-

raj prav vse, kar je imelo. Ker je Lika pasivna dežela, prebivalstvo tam nima hrane in je največkrat dvakrat na dan. Vendar pa so nam postregli z vsem, kar so le imeli. Marsikomu ni bilo težko prinesiti zadnji prah moke iz omare, samo da so nahranili nas. Vedno so nam rekli: najprej voj ska, potem smo šele mi. Zadrževali smo se tam nekaj dni, a kar na lepem so se pojavili ustaši čisto blizu nas. Pričeli so grmeti topovi, regljale so strojnice, butali so bacači. Zopet so gorele tiste borne kočice, ki so bile požgane po trikrat ali še večkrat. Ustaši so zopet krali ljudi, ki so jih še dobili doma. Hitro smo se odpravili na pot. Krenili smo preko visokih hribov in nepreglednih gozdov. Z nami vred se je umikal narod z vsem, kar ima: kako borno skrinjo z malo odeje, nekaj hrane in živine. Nesli so s seboj, kar so le mogli, kajti vedeli so, da jim bo šamo to ostalo. Niso se bali naporov, saj jih prenašajo že tri leta in so prestali že dovolj takih ofenziv.

Odločili smo se za najtežjo pot preko Plešivice, ki je visoka 1800 m. Vso pot smo srečavali taborišča civilnega prebivalstva, ki je vse prestradano in premraženo bežalo pred okupatorjema. Občudovali smo starce, matere in otroke, ki so tako hrabro prenašali usodo.

Gotovali smo pet dni nepretrgoma, komaj nekaj ur smo počivali. Bili smo skoraj brez spanja, mokri in brez vsake hrane. V prvih 2 dneh smo pojedli vsak en majhen košček mesa, naslednje tri dni pa smo se hranili samo še s snegom, ki ga je bilo na Plešivici še dovolj. Ko smo bili na vrhu Plešivice, smo videli na eni strani Bihać, na drugi Udbine in Korenico - same postojanke - okrog in okrog pa cesto, po kateri so neprenehoma vozili tanki in kamijoni, poleg tega pa so ozemlje stalno kontrolirali sovražni avijoni. Pod nami so gorele vasi, topovi pa so še vedno grmeli. Ko smo se spuščali s skalnate Plešivice, smo slišali tuljenje volkov, ki se dr-

žijo v bližnjih Kordunskih gozdovih. Bližali smo se Kordunu. Mislili smo, da ne bomo zdržali več. Opetekali smo se že kakor pijanci, govoriti se nam ni dalo več, bili smo pač že pet dni skoraj brez hrane, brez počitka, brez spanja in mokri. Tistim, ki so bili kdaj ranjeni, so se odpirale rane, postajalo nam je slabo in podobno. Treba je bilo zbrati prav vso voljo, da smo prišli v Drežnik. Neizmerno veselje nas je obšlo, ko smo prišli med zeleno drevje. Prekoračili smo reko Korano in se ustavili v bližini Drežnika. Tam smo prvič spet malo pojedli in se eno noč naspali, na slednji dan pa smo morali takoj spet kreniti naprej proti Slunju. Tam smo se očistili, kolikor se je dalo, si opomogli ter prespali. Vendar je po nekaj dneh skoraj ves bataljon zbolel na želodcu, kajti najedli smo se fižola in to na želodce, ki so bili prazni pet dni. Bruhali smo, nekateri so se v krčih zvijali po tleh, pot pa je bilo treba nadaljevati, kajti ofenziva je hitela za nami. Ko smo potovali skozi Kordun, smo vsepovsod videli na novo zgrajene hiše, lepo načrtno obdelana polja in vrtove itd. V Vojniču nas je sprejelo 70 pionirčkov iz dečjega doma, ki so nam zapeli nekaj krasnih hrvatskih in ruskih pesmi. To so bili otroci staršev, ki so jih poklali ustaši, ali očetov in mater, ki so v partizanih. Povsod v Liki, kakor v Kordunu so ustanovljeni analfabetski tečaji, v katerih se je naučilo čitanja in pisanja že na tisoče otrok in ostalega prebivalstva. Poleg tega imajo tudi razne mladinske domove, tako da se učijo vsega, česar se v bivši Jugoslaviji niso mogli. Mladina v Kordunu in v Liki pa dela prave čudeže. Gradi nova poslopja, aerodrome - v ta namen imajo ustanovljene delavne brigade, ki obenem obdelujejo tudi polja. Pozimi se javlja nešteto mladenk, da gredo kidati visoki sneg, ki ovira promet naši vojski. Prostovoljno se javljajo mladenske tudi za prenos ranjencev v zaledje, ki traja včasih po tri do štiri dni. Delajo z neumor-

no požrtvovalnostjo skoraj brez hrane in počitka.

V nekaj dneh smo prepotovali Kordun in nadaljevali pot skozi Banjo proti Kolpi, od tam pa dalje proti Pokuplju v neposredno bližino Zagreba. Tam smo slišali, da ima Pavelić najmodernejšo vojsko, ki se vozi s tramvaji na položaje, kajti naši so na položajih samo 8 km od Zagreba. Ko smo prekoračili progo Zagreb-Karlovac, smo šli po nekaj urah samo 4 km nad Zagrebom. Kakor morje lučic se je videlo mesto pod nami. Potovali smo dalje skozi Šumberak nad Jastrebarskim, skozi nepregledne vinograde in bogate vasi. Kmalu smo prispeli v Belo Krajino, kjer nam je prebivalstvo in vojska pripravila lep sprejem v Metliki. Tam smo imeli še zaključni miting, se malo odpočili, nato pa krenili vsak na svojo stran.

Na poti proti Gorenjski so nas večkrat napadli beli in švabi, vendar pa smo se vsi srečno vrnili ter z novim elanom in še z večjo voljo prišli za delo.

Vse, kar smo na potovanju težkega prestali, pa ni prav nič v primeri s tem, kar smo na kongresu lepega doživeli. Če bi mi kdo rekel, naj grem še nekrat, da bom videla Tita, takoj bi se odpravila zopet na pot.

Stana

TOVARIŠ

Tovariš, to naziv je naš, ne pa "gospod" in "sluga" naziv, ki ne pozna ga pač kapitalizma kuga. Odkod si pravo jemlje brat, da dviga se nad brata da meče ga, če mu ni všeč, pred svoja vrata? Je li človeka vredno in pošteno, da dviga kot "gospod" nad te se in nad ženo? Da ti zatira in zavida otročiče, ki hlapčevstva naprej naj bodo priče? Da kot pijavka ti sedi za vratom, kot s sužnjem dela s tabo, ne kot z bratom? A ti mu delaj in garaj in hiraj, za žep njegov brez dna živi in umiraj! Ne brat, tovariš, midva nisva taka, midva si po dolžnostih in pravicah sva enaka!

Dožravski

I. btl. "Tomažev"

MITING

Dan za dnem prireja naša vojska po širni, slikoviti Gorenjski pestre mitinge, na katerih prihaja do izraza navdušenje in povezanost naroda z njegovimi junaškimi borci, ki kujejo boljšo bodočnost slovenskemu narodu.

Mirno! II. btl. G.O. je postrojen. Na obrazih tovarišev je videti navdušenje in težko pričakovanje. Kako tudi ne? Saj gredo na miting in to v neposredno bližino okupatorskih postojank. Namenjeni so v Gameljne, prijazno vas pod Šmarno gorō, v vas, ki je bila priča junaških pod-

vigov naših partizanov že leta 1941. Iz vasi vi diš opazovalne stolpe na nebi, s katero je pruski škornj nasilno ločil zavezno Gorenjsko od naše bele Ljubljane.

V zgodnjih večernih urah se je bataljon za vas jo postrojil. Na čelu slovenska zastava, za njo pa dolga kolona naše vojske v dvoredih. Zaorila je pesem in bataljon je s smelim korakom krenil v vas. Za hip so ljudje ostrmeli, toda le za hip. Čim so spoznali, kdo je na pohodu skozi vas, da je to slovenska narodna vojska, tedaj se je strmenje hipoma spremenilo v vel navdušenja, ki je zajel stare in mlado. Okna so se odpirala, mladina je hitela na cesto, bataljon pa je s strminin korakom in partizansko pesmijo na ustih nadaljeval pot skozi vas. Veselo je plapolala na čelu spreveda zastava in izziivalno vihrala tja proti št. Vidu. Ob pogledu na Ljubljano in njen grad se mi je zdelo, da nas pozdravljajo sivi zidovi in govorijo: Tudi mi vas težko pričakujemo, dovolj smo že videli gorja in trpljenja.

Po zaključenem pohodu skozi vas so se začele zbirati množice navdušenega prebivalstva v prostorni dvorani, ki je bila za to priliko slavnostno okrašena s slovensko zastavo, sliko vrhovnega komandanta maršala Tita, s slikami naših velikih zaveznikov Churchilla, Roosevelta in Stalina ter številnimi napisi, poveljujočimi na šo narodno osvobodilno borbo. Dvorana se je kmalu napolnila. Začel se je razvijati pester spored. Na programu je bil izčrpen govor, v katerem je odredni politkomisar Ljubo obširno in podrobno obrazložil začetek in vzpon naše borbe. Vrstile so se pesmi druga za drugo in ob vsaki naslednji so vedno bolj žarele oči prebivalstvu, ki se ga je nabralo okrog 250. Propagandist je poskrbel, da je program družil prijetno s koristnim. S sporedom so bili ljudje nad vse zadovoljni in pri najbolj udarnih pesmih je narod tudi sam sodeloval, zlasti mladina. Tu si videl očanca, ki so mu leta in delo začrtale ostre gu-

be v obraz, videl si matere in žene, katerim je življenje vtisnilo neizbrisen pečat, videl si mlada dekleta, katerih lahna rdečica je razodevala, da se zavedajo, da so v bližini svoje vojke, v bližini svojih fantov. Vsem, od prvega do zadnjega je bilo pri srcu lahko in prijetno, saj so za nekaj časa pozabili na svoje vsakdanje težave.

Ko je bil izčrpan kulturni del mitinga, se je začel šaljivi del s presto zabavo. Tovariš Kozar in še drugi so neumno vlekli na harmoniko vmes je prijetno udarjalo "berda", mladina pa je rajala tako kot morda že dolgo ne. Ni bilo pijske in raznih takih stvari, pa vendar je bilo razpoloženje vseh in vsakega na visku.

Težko so se ljudje v zgodnjih jutranjih urah ločili od partizanov, ki so s sredi polnimi novoga navdušenja in poguma, krenili "naprej v borbo". Kot drugod se je tudi tu ponovno pokazalo, da sta slovenski narod in njegova vojska neločljivo povezana na življenje in smrt.

Jonkl

3. učilnica 10. lekcijska

Imamo celo vrsto besed, ki so popolnoma enake slovenskim. Le naglas je po večini drugačen:

природа (priroda), душа (duša), бык (byk),
закат (zákát), рыба (ryba), конь (kón'),
дом (dom = hiša), кабана (kábana), дым (dým),
чужо (čúžo), рука (ruká = roka), птица (pt. ica),
книга (kn'iga), едва (jedvá = komaj), мост (móst),
овца (aica = ovca), лев (l'ěf = lev).

Vendar je mnogo besed, ki so le na videz podobne slovenskim, imajo pa drug pomen:

час (čas)	= ura	стол (stoł)	= miza
лето (l'eta)	= poletje	пож (pož)	= tla
палец (pálc)	= prst	сад (sád)	= vrt
свет (svět)	= luč	плеч (pl'ech)	= ujet-
враг (vrag)	= sovražnik	лес (l'es)	ništvo gozd
звон (zvon)	= zvok	вредно (vrédna)	= škod-
слово (slóva)	= beseda		ljivo

Na vprašanje kje? stoji 5. sklon, ki se končuje na -e-:

Где брат? (gde brát) - Он в городе (on v goréde)
Где книга? (gde kn'iga) - Книга на столе (kn'iga na stól'e)

УПРАЖНЕНИЕ (upražnĕnije) = VAJA

Как ты поживаешь? Спасибо, хорошо. Почему ты не куришь? Потому что курить вредно. Он понимает по-русски. Вечером я иду домой и работаю. Дети гуляют в лесу. Он ничего не делает. Мы часто говорим о войне.

СЛОВА (slavá) = BESEDE

пожива́ть, пожива́ю, -а́ешь	= živeti
(paživát', paživáju, paživáješ)	
спаси́бо	(spas'iba) = hvala
почему́	(pačimú) = zakaj
кури́ть, курю́, куришь	= kaditi
(kurít', kurjú, kúriš)	
потому́ что́	(patamú što) = zato, ker
пони́мать, пони́маю, -а́ешь	= razumeti
(pan'imát', pan'imáju, pan'imáješ)	
вече́ром	(v'ečirəm) = zvečer
идти́, иду́, идёшь	(idú, idjěš) = iti
до́мой	(damój) = domov
рабо́тать, -аю, -аешь	(rabótat') = delati
де́ти	(d'et'i) = otroci
гуля́ть, гуля́ю, гуля́ешь	= sprehajati se
(gulját', guljáju, guljáješ)	
ни́чего	(n'ičivó) = nič, nič ne dé
ча́сто	(částo) = često
во́йна	(vajná) = vojna

Marko

